Workshop m. Ménière

Joeri van Oeffel
Fysio Vertigo Helmond

Irene Hofkes
Fysiotherapie Veldhoven Zuid

Even voorstellen

Joeri van Oeffel

Fysio/manueeltherapeut
en vestibulair fysiotherapeut

Fysio Vertigo in Helmond

Irene Hofkes

Fysio/manueeltherapeut
en vestibulair fysiotherapeut

Fysiotherapie Veldhoven Zuid

Inhoud

01 Even voorstellen

02 Werking van het evenwichtssysteem

03 Wat is m. Ménière?

04 Wat doet de fysiotherapeut?

05 Waar kunt u zelf op letten?

06 Take Home messages

07 Vragen?

hoormij

De oorsprong van de ziekte van Ménière

Prosper Ménière (Franse arts, 1799-1862) beschreef in 1861 een ziekte die als kenmerk had:

-Draaiduizeligheid
-Gehoorverlies
-Tinnitus (oorsuizen)

Hij gaf aan dat de oorsprong in het binnenoor lag en niet in de hersenen

hoormij

Even wat feitjes

- Cijfers verschillen… M. Ménière komt voor bij 10-500 per 100.000 personen
- In Nederland wordt geschat dat er tussen de 10.000 en 15.000 mensen zijn met m. Ménière
- Veel verschil in de duur van m. Ménière; soms wel tot 20 jaar
- Komt voor op volwassen leeftijd meestal tussen de 40-60 jaar, maar vroeger en later komt ook voor
- Periodes van meer of minder aanvallen kunnen voorkomen
- Van oudsher is m. Ménière vaak overgediagnosticeerd!

Wat doen je evenwichtsorganen?

Ruimtelijke oriëntatie

Ons gevoel van bewegen ten opzichte van onze omgeving

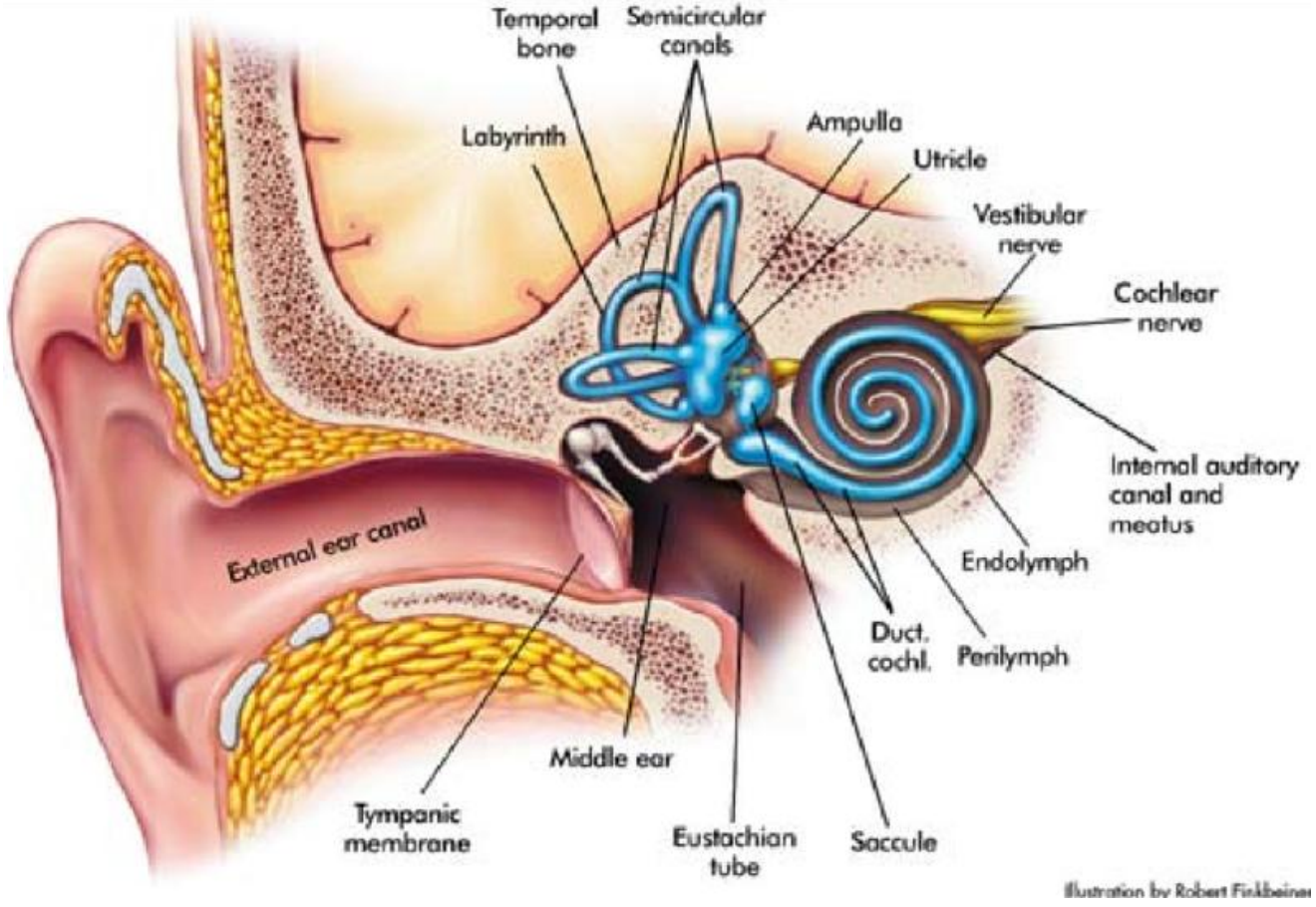
Beeldstabilisatie

Het stabiel houden van onze visus tijdens bewegen

Houdingsevenwicht vs zwaartekracht

Het handhaven van onze balans ten opzichte van de zwaartekracht. Zowel tijdens versnellen, vertragen, pivoteren als lineaire versnellingen (zoals in een lift).

Het oor en het evenwichtsorgaan

De diagnose (Bárány Society)

- Voor de diagnose **definitie m. Ménière** moet aan **alle** onderstaande voorwaarden worden voldaan:
- **Minimaal twee spontane aanvallen van vertigo**
  - dus geen uitsluitend positioneel uitgelokte duizeligheid;
  - iedere aanval duurt **20 minuten tot 12 uur**.
- **Audiometrisch aangetoond perceptief gehoorverlies**
  - laag- tot middenfrequent;
  - in **één oor**;
  - het aangedane oor moet tenminste eenmaal audiometrisch kunnen worden vastgesteld;
  - dit kan zijn gemeten **vóór, tijdens of na** een vertigo-aanval.
- **Fluctuerende aurale symptomen in hetzelfde oor**
  - fluctuerend gehoorverlies en/of
  - tinnitus en/of
  - een vol-/drukgevoel in het oor.
- De klachten kunnen **niet beter verklaard worden door een andere vestibulaire diagnose**.

hoormij

Oorzaak van m. Ménière?

De oorzaak is onduidelijk. Er zijn wel theorieën.

Theorieën over het binnenoor

Verandering in de endolymfatische druk

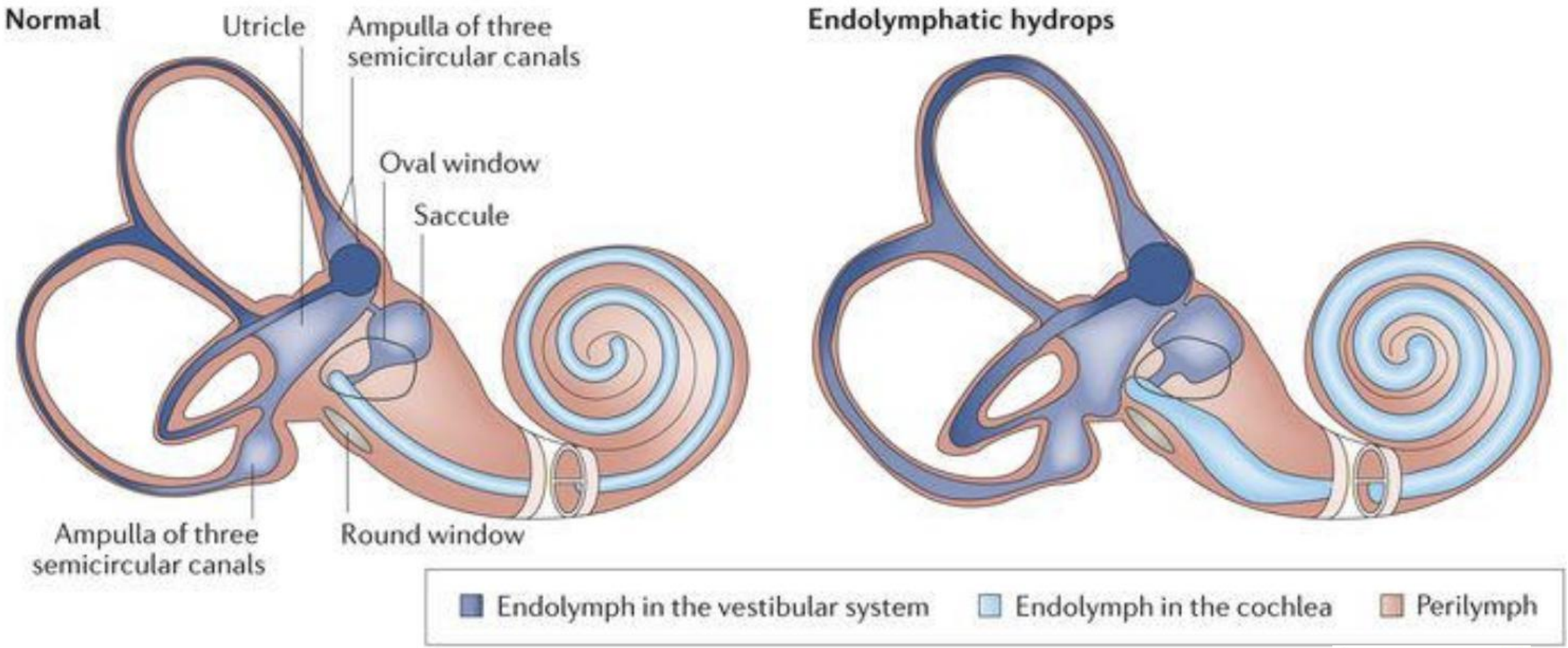
Contact van endolymfe met perilymfe

Verstoring van de homeostase van het binnenoor

Ook beschreven links

Vestibulaire migraine

Auto-immuunproblematiek

Normal
Utricle
Ampulla of three semicircular canals
Oval window
Saccule
Ampulla of three semicircular canals
Round window
Endolymphatic hydrops
Endolymph in the vestibular system
Endolymph in the cochlea
Perilymph

hoormij

m. Ménière vs vestibulaire migraine

Klinische kenmerken uit Chen et al. (2022)

Kenmerk	Ménière	Vestibulaire migraine
Vrouw	35–75%	65–86%
Man	37–65%	14–35%
Beginleeftijd, gem.	47,6	42,2
Duur van aanvallen	20 min tot uren	Seconden tot dagen
Migrainehoofdpijn	0–28%	65–76%
Niet-migrainehoofdpijn	6–41%	0–26%
Vertigo	90–100%	38–80%
Tinnitus	72–98%	0–61%

Kenmerk	Ménière	Vestibulaire migraine
Vol gevoel in het oor	37–81%	6–51%
Gehoorverlies	54–100%	0–79%
Misselijkheid	20–91%	72–97%
Braken	20–74%	50–72%
Fotofobie	40–52%	53–86%
Fonofobie	54–63%	10–82%
Voorgeschiedenis reisziekte	20–30%	33–62%
Migraine in de familie	16–26%	47–61%

Bron: Chen et al. (2022). Literatuurverwijzingen uit de brontabel staan in de sprekersnotities.

hoormij

Natuurlijk verloop m. Ménière

Perez-Garrigues et al. (2008)

510 patiënten: snelle afname van duizeligheidsaanvallen in de eerste jaren, stabilisatie na 8 jaar.

Perez-Carbonell et al. (2023)

327 patiënten: langdurige follow-up laat een geleidelijke afname van aanvallen over tijd zien.

64%

klachtenvrij van duizeligheidsaanvallen na 5 jaar

Gerritsen et al. (2024)

79%

klachtenvrij van duizeligheidsaanvallen na 10 jaar

Sumi et al. (2012)

hoormij

Behandelen van m. Ménière

Er is (tot op heden) geen curatieve oplossing

Behandeling richt zich op klachtenmanagement en verwachtingsmanagement

Betrokken hulpverleners

- KNO wanneer nodig
- (gespecialiseerde) Fysiotherapie in bepaalde stadia

Bespreekpunten

- Medicatie?
- Ménière-dieet?

hoormij

Fysiotherapie en m. Ménière

01 Educatie

02 Verwachtingsmanagement

03 Begeleiding en/of vestibulaire revalidatie

hoormij

Wat is vestibulaire revalidatie?

Vestibulaire revalidatie traint de hersenen om beter om te gaan met een verminderde of wisselende input vanuit het evenwichtsorgaan.

Hierdoor kunnen balans, stabiliteit tijdens bewegen
en dagelijks functioneren verbeteren.

hoormij

Trainingsprincipes

Adaptatie	Blikstabilisatie
Habituatie	Bewegingsgevoeligheid
Substitutie	Alternatieve informatie

hoormij

Vestibulaire revalidatie altijd zinvol?

WEL

Chronische instabiliteit

Resterende vestibulaire hypofunctie

Problemen met balans en mobiliteit

NIET

Acute Ménière-aanvallen behandelen

Aanvallen voorkomen

Gehoorverlies herstellen

hoormij

Doelen van vestibulaire revalidatie

Meer grip op het dagelijks leven, ondanks m. Ménière

Minder instabiliteit

Minder valrisico

Meer vertrouwen in bewegen en balans

Weer deelnemen aan dagelijkse activiteiten

hoormij

Hoe vind ik een hulpverlener?

Duizeligheidscentra

https://www.kno.nl/patienteninformatie/duizeligheidscentra-nl/

Vestibulair fysiotherapeut zoeken

https://ivrt.de/nl/voor-patienten/duizeligheid-therapeut-zoeken/

hoormij

Vragen?

Joeri van Oeffel

Fysio Vertigo Helmond

Irene Hofkes

Fysiotherapie Veldhoven Zuid

hoormij